

Brüssel, 7.2.2019
COM(2019) 57 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

programmi „Toll 2020“ vahehindamise kohta

{SWD(2019) 14 final}

1. TAUST

[Määrusega \(EL\) nr 1294/2013](#) loodi ELi mitmeaastane tollialane tegevusprogramm „Toll 2020“, et hõlbustada ja tugevdada liikmesriikide tolliasutuste vahelist koostööd. Kooskõlas määruse artikli 18 lõigetega 1 ja 2 telliti programmi vahehindamist toetav välisuuring. Selle tulemused, millele on tuginetud käesoleva aruande koostamisel, on esitatud aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendis.

Vahehindamise eesmärk oli hinnata programmi „Toll 2020“ elluviimist alates selle käivitamisest 1. jaanuaril 2014 kuni selle rakendamisega poole peale jõudmiseni (31. detsember 2017). Hindamisel võeti arvesse kõikvõimalikke programmi raames rahastatud meetmeid ja sidusrühmi.

Käesoleva aruande eesmärk on anda ülevaade i) edusammudest programmi eesmärkide saavutamisel; ii) vahendite kasutamise tõhususest ja lihtsustamise aspektidest; iii) programmi jätkuvast asjakohasusest; iv) programmi sidususest ELi laiema poliitika ja muude algatustega ning programmi panusest neisse ning v) programmi lisaväärtusest ELi tasandil.

2. ASJAKOHASUS

Tolliliit on üks ELi nurgakive ja sellel on oluline roll siseturu toimimisel. Paljud tolli valdkonnas rakendatavad meetmed on piiriülesed, hõlmates ja mõjutades kõiki liikmesriike. ELi tolliliidu territooriumil kohaldatakse ühiseid eeskirju ja protseduure, mis on sätestatud [liidu tolliseadustikus](#). Liidu tolliseadustik on oluline verstapost ELi tolli ajakohastamisel eesmärgiga luua paberivaba tolli- ja kaubanduskeskkond.

Tolliprogramm on kehtinud eri versioonides üle 25 aasta ja on arenenud koos ühtse turuga. Praegu osaleb programmis 34 riiki: 28 ELi liikmesriiki ning 6 kandidaatriiki ja potentsiaalset kandidaatriiki¹. Aastate jooksul on tolliprogrammist saanud liikmesriikide ja Euroopa tollimaastiku, -poliitika, -protsesside ja -protseduuride lahutamatu osa. Mõnel juhul, näiteks IT-taristu puhul, jäävad tolliametnike ja ettevõtjate asjaajamised peaaegu märkamata. Ent kuna tolliliidu ajakohastamine jätkub, ei ole programmi ilmselt kunagi varem vajatud nii palju kui praegu. Seda arvesse võttes peetakse programmi asjakohaseks ELi hästi toimiva tolliliidu ulatuslike vajaduste rahuldamisel riikide tolliasutuste, ettevõtjate ja Euroopa kodanike konkreetsemate vajadustega tegelemise kaudu.

Tolliasutustele on programm olnud iseäranis oluline seetõttu, et see on aidanud neil rakendada Euroopa infosüsteeme ja kindlustada nende süsteemide rahalise jätkusuutlikkuse. Enamikul juhtudel on need süsteemid ette nähtud liidu tolliseadustikuga ning nende rakendamise ja toetamise eest vastutavad ühiselt komisjon ja liikmesriigid. Tolliprogrammis reageeriti elektrooniliste tollisüsteemide koostalitluse, omavahelise ühenduvuse ja usaldusväarsuse

¹ Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik, Montenegro, Serbia ja Türgi.

tagamise vajadusele sellega, et ELi hästi toimiva tolliliidu jaoks loodi ühtne andmesüsteem. Kasutusel on juba 49 erinevat IT-süsteemi ja tugitaristut ning nende suur usaldusväärsus on väga oluline tolliprotseduuride ja ühtse turu kui terviku tõrgeteta toimimiseks. Leiti, et IT-süsteemid, mida on rakendatud pikka aega ja millel on kaupade klassifitseerimisel, tariifikvootide haldamisel või kaupade liikumise kontrollimisel traditsioonilisem roll, vastavad üldjuhul kõige paremini tolli vajadustele.

Ettevõtjate vajadused on seotud tolliprotsesside tõhususe ja tulemuslikkusega, kuna tollivormistuse kiirus ja usaldusväärsus mõjutab otseselt ettevõtete tootlikkust ja kasumlikkust. Ehkki programmist „Toll 2020“ saavad kasu eeskätt riikide ametiasutused, kasutavad tuhandet ettevõtjad korrapäraselt programmist rahastatavaid IT-süsteeme. Nad saavad süsteemidest kiiresti teavet, mida mujalt ei leia, tänu millele väheneb halduskoormus ja lihtsustuvad menetlused. Lõppkokkuvõttes suureneb õiguskindlus ja kaubandus muutub sujuvamaks. Programmi „Toll 2020“ ühismeetmed võimaldavad tollil ja äriühingudel pidada omavahel dialoogi ning aitavad optimeerida programmi potentsiaali liikmesriikide jaoks, tuues samas kaasa praktilised tagajärjed ettevõtjatele. Leiti, et mõnel juhul aitab programm muuta tolliasutuste ja ettevõtjate vahelise suhte partnerluspõhisemaks, mis sobib nüüdisaegsesse keskkonda paremini.

Programmi „Toll 2020“ raames käsitletakse ka kõikidele Euroopa **kodanikele** muret valmistavaid küsimusi. Need on seotud rahvusvahelise salakaubanduse ja kauba ebaseadusliku üle piiri toimetamisega, mis seab ohtu kodanike turvalisuse või tervise. Seepärast on programmi erieesmärgid, milles keskendutakse Euroopa kodanike turvalisusele ja julgeolekule, muutunud üha asjakohasemaks. Sama asjakohane on majanduse ja teenuste üha suurema digitaliseerumise teema. Programmi „Toll 2020“ ülesehitus ja eesmärgid aitavad igati lahendada sidusrühmade probleeme.

3. TULEMUSLIKKUS

Programmi üldeesmärk on toetada tolliliidu toimimist ja ajakohastamist, tehes seda osalevate riikide, nende tolliasutuste ja ametnike koostöö abil. Hindamise käigus leiti, et programmiga on tagatud raamistik ja tehnoloogilised vahendid, mis on vajalikud, et teha koostööd ja jagada teavet eesmärgiga toetada tolliliidu toimimist ja ajakohastamist (eelkõige liidu tolliseadustiku rakendamist) ning tugevdada sellega siseturgu.

Turvaline teabevahetus- ja teabejagamisplatvorm, mida programm toetab, on aidanud liikmesriikidel ja ettevõtjatel üle saada vastumeelsusest tundlike andmete jagamise suhtes, mis on pärssinud tulemuslikku koostööd. Ainuüksi 2017. aastal vahetati peaaegu 4,8 miljardit sõnumit.

Tänu programmi ühismeetmetele on olnud võimalik vahetada parimaid tavaid ja kogemusi. Igat liiki meetmed on olnud teatud asjaoludel asjakohased, peamiselt sõltuvalt soovitud tulemusest. Kõikide meetmete liikide lõikes, sh eksperdirühmade puhul (uus vahend, mis toetab tõhustatud operatiivkoostööd piirkondlikul ja valdkondlikul alusel), on programm aidanud ametiasutustel

kindlaks teha, levitada ja kasutusele võtta häid tavaid. Selle tulemuseks on täiustatud töömeetodid tolliasutustes ja ühtsem lähenemisviis tollieeskirjade rakendamisel.

Programm „Toll 2020“ on aidanud **suurendada usaldust** tolliasutuste vahel, ent ka ettevõtjate seas. Enamik osalejatest on kasutanud võimalust luua ja laiendada võrgustikke ja kontakte ning valdav osa on kasutanud neid sidemeid korrapäraselt igapäevaste probleemide lahendamisel. Samuti on osalejad jaganud mõningasi väljundeid (nt suunised, koosolekute aruanded, parimad tavad) oma kolleegidega ja on kasutanud neid aktiivselt oma igapäevatöös. Suhtlusvõrgustikke ja isiklikke kontakte on nimetatud programmi kõige hinnatumate kasutegurite seas.

See koostöö ja usaldus on vajalik, sest tolliasutused sõltuvad üksteisest oma tulu kogumisega seotud ülesannete täitmisel ning sellega ELi ja selle liikmesriikide **finants- ja majandushuvide kaitsmisel**. Nii tolliasutuste vahelist tõhustatud koostööd, parimate tavade jagamist, äraproovitud lahenduste rakendamist, vastaspooltes usalduse tekitamist kui ka usalduse tekitamist IT-süsteemide vastu, mida nad kõik kasutavad, võib seostada programmiga „Toll 2020“. Ka **turvalisuse ja julgeoleku suurendamise** valdkonnas, kus tolliriski analüüsijate igapäevane ülesanne on hoida ära julgeolekuohud, tuginetakse usaldusväärsele teabevahetusele tolliasutuste vahel ja sageli ka muude ametiasutustega, mis on tagatud programmiga „Toll 2020“. Seega toetab programm tolliasutusi nende töös riskijuhtimise, välispiiride haldamise, tolli tuvastustehnoloogia ning kultuuripärandi ja looduse kaitsmise valdkonnas.

Tolliasutuste haldussuutlikkuse suurendamiseks pakutakse programmi „Toll 2020“ kaudu ulatuslikku tuge, mis hõlmab nii tehnilisi ja operatiivküsimusi kui ka strateegilisemaid õigusliku rakendamise ja ühetaolise rakendamise seotud küsimusi. Programm on olnud ülioluline, aidates tolliasutustel valmistuda liidu tolliseadustiku ametlikuks vastuvõtmiseks. Kõige uuemaid liidu tolliseadustiku rakendamist käsitlevaid e-õppe mooduleid on kasutanud juba 68 915 tolliametnikku ja 726 000 ettevõtjat. Programmi ühismeetmed ja koolitus on aidanud i) kujundada ühist arusaama õiguslikest nõuetest; ii) kooskõlastada tollisätete tõlgendamist; iii) ühtlustada terminoloogiat ning iv) kohaldada ühetaolisemalt liidu tolliseadustiku töömeetodeid.

Tänu suuremale liikmesriikidevahelisele koostööle, Euroopa infosüsteemide arendamisel ja kasutamisel pakutavale rahalisele ja tehnilisele toele ning liikmesriikide suurenenud suutlikkusele kohaldada liidu tolliseadustiku sätteid on programm aidanud kaasa ELi tolliliidu nõuetekohasele toimimisele ja ajakohastamisele.

4. TÕHUSUS

Programmi „Toll 2020“ kogueelarve on 522 943 000 eurot, millest 288 722 000 eurot oli ette nähtud aastateks 2014–2017. Peaaegu 85 % eelarvest on kulunud **Euroopa infosüsteemide** arendamisele, käitamisele ja hooldamisele. Need ühised IT-süsteemid on selgelt ressursimahukad. Samas toovad nad mitmesugust kasu kõikvõimalikus tollialases tegevuses, sealhulgas tolliprotseduuride standardimisel, tollialaste õigusaktide ühetaolisel kohaldamisel,

teabe jagamisel ja mastaabisäästu saavutamisel. Viimati nimetatu on võimalik eelkõige tänu kesksetele süsteemidele, mis on aluseks arvukatele erinevatele süsteemile, kus kasutatakse mitut liiki riistvara, tarkvara ja sideseadmeid. Need süsteemid aitavad ametiasutustel teha järjekindlat, usaldusväärset ja turvalist koostööd. Süsteemid on omavahel ühendatud ja koostalitlusvõimelised – nad ei seo üksnes riiklikke süsteeme kesksüsteemiga, vaid on ka omavahel seotud. Nad on tehniline vahend programmi „Toll 2020“ eesmärkide saavutamiseks ning tolliasutused ja ettevõtjad kasutavad neid laialdaselt oma igapäevastes tollitoimingutes. Nende tähtsus tolli ajakohastamisel eesmärgiga luua paberivaba keskkond on hindamatu.

Mis puudutab **ühismeetmeid**, siis nende korraldamise kulud on seotud osalemisega, sõltudes transpordi- ja majutuskulude ning päevarahade tasemest. Eri liiki meetmete kulustruktuur erineb vaid veidi. Keskmised meetme elluviimise kulud osaleja kohta kõikide ühismeetmete liikide lõikes (v.a eksperdirühmad) on ligikaudu 921 eurot, mis tähendab, et kulud ei ole programmi eelmise versiooniga võrreldes eriti muutunud ja on kooskõlas sarnaste programmide kuludega. Sellist hinda tuleb maksta mitmesuguse kasu eest, mida toovad ühismeetmed, millega tagatakse ametialaste suhete loomise ja edendamise kaudu raamistik ulatuslikuks ja kaasavaks pidevaks koostööks. Selle koostöö raames vahetatakse ideid ja praktilisi kogemusi, uuritakse keerulisi teemasid, uusi tehnoloogiasuundumusi ning äri- ja IT-lahendusi, ühtlustatakse õigusaktidest ja tavadest arusaamist ning julgustatakse muutma riiklikus poliitikas rõhuasetust. Ühismeetmete paindlik mitmeaastane kavandamismehhanism võiks veelgi suurendada kavandamis- ja koordineerimisprotsessi tõhusust.

Koolitusmeetmed on tõhusad, sest nende väljatöötamise kulud on suuresti ühekordsed ja nende kulutõhusus suureneb iga lisanduva osalejaga. Programmi „Toll 2020“ raames pakutav koolitus toob kahetist kasu. Oma olemuselt on see koolitus suunatud üksikisikutele, kes saavad sellest kasu, suurendes oma arusaamist, teadmisi ja suutlikkust. Ent kuna programmi raames pakutakse kõikidele ühtset koolitust, suureneb sellega ka eeskirjadest arusaamine ning eeskirjade kohaldamisel mitmekordistub kasu, mida saavad tolliasutused, ettevõtjad ja tolliliit tervikuna.

Ehkki **lihtsustamine** ei ole üks programmi eesmärke, toetab programm teisi algatusi, mis on mõeldud tollikeskkonna lihtsustamiseks ja ajakohastamiseks. Euroopa infosüsteemid ja andmebaasid, mida programmi kaudu toetatakse, toovad otseselt kaasa lihtsama, kindlama ja usaldusväärsema tehnoloogiarahastiku, mida on lihtne hooldada ja toetada. Samuti luuakse programmi ühismeetmete ja nende otseste väljunditega, mille raames liikmesriigid ja kaubanduse esindajad teevad koostööd eeskirjade praktilise kohaldamisega seotud küsimustes, lihtsustatud protseduure ja ühtsemaid töömeetodeid.

Tõhusus on mõnevõrra suurenenud ka programmi „Toll 2020“ ja programmi „Fiscalis 2020“ vahelise **koostoime** vaatenurgast. Kuigi nende kahe programmi poliitikavaldkonnad on erinevad, on mõlema eesmärk võimaldada ametiasutustel teha koostööd ja vahetada teavet. See sarnasus on pakkunud võimalusi koostoimeks nii halduskorralduse kui ka ühistöö osas, sealhulgas võimaldanud rikastada vastastikku ja rahastada ühiselt ühiseid komponente, nagu IT-süsteemid,

ning rakendada inimeste suutlikkuse suurendamisel ja koolitamisel sarnaseid lähenemisviise. Tänu sellele on lihtsam kooskõlastada lähenemisviise ja protsesse, mis tagab sidususe ja annab topelttöö vähendamisega mastaabisäästu. Sisu tasandil ei ole koostoime nii ilmne, ehkki mõned märkimisväärsed näited on olemas aktsiiside valdkonnas – see on pädevusvaldkond, mis on riiklikel maksu- ja tolliasutustel sageli ühine ning kus programmi „Toll 2020“ raames on antud eritoetust ühist huvi pakkuvate valdkondade väljaselgitamiseks.

5. SIDUSUS

Programmi eri elementide, osade ja ülesehituse **sisemine sidusus** on väga suur, programmi sekkumisloogika ja eesmärgid ning programmi elluviimine on omavahel hästi kooskõlas. Eri meetmed tugevdavad ja täiendavad üksteist, parandades programmi tulemusi. Laia lähenemisviisi rakendamine programmi eri osades käsitletud konkreetsete probleemide suhtes on tüüpiline paljude Euroopa infosüsteemide puhul, mille rakendamist ja täiustamist ettevõtjate tasandil toetatakse ühismeetmete ja koolituse kaudu.

Välise sidususe vaatenurgast sobib programm „Toll 2020“ hästi kokku strateegiaga „Euroopa 2020“, aidates ühtse turu toimimise tugevdamise kaudu saavutada aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu. Ses suhtes on programm ELi laiema poliitika lahutamatu osa. Toetades liidu tolliseadustiku rakendamist, aitab programm lihtsustada kehtivaid protseduure, mis võivad hõlbustada kaubandust ja vähendada ettevõtjate kulusid. Seepärast on programm igati kooskõlas ELi eesmärgiga luua nüüdisaegne paberivaba tolli- ja kaubanduskeskkond, kaitstes samas ELi finants-, majandus ja sotsiaaluhte. Programm „Toll 2020“ aitab hõlbustada seaduslikku kaubavahetust ning aitab nõuetele vastavatel ja usaldusväärsetel kauplemistel kasu saada võimalikult suurest lihtsustamisest, suurendades tootlikkust ja konkurentsivõimet. Programmiga võideldakse ebaseadusliku, võltsitud ja ohtliku kaubaga kauplemise mahu pideva suurenemisega, mis seab ohtu töökohad, majanduskasvu, innovatsiooni, ELi ettevõtjate konkurentsivõime ning Euroopa kodanike julgeoleku ja tervise.

Määruses (EL) nr 1294/2013 on öeldud, et vahendeid tuleks jagada muude rahastamisvahenditega, millel on samad eesmärgid, ning programmi raames võetavate meetmetega tuleks tagada ELi vahendite sidus kasutamine tolliliidu toimimise toetamisel. Selleks et tegeleda riikide tolliasutuste erivajadustega, on olemas muud rahastamisvahendid, mis on ka kättesaadavad. Hinnangus on öeldud, et seda vastastikust täiendavust ei kasutata piisavalt. Nendele vahenditele ei juhita piisavalt tähelepanu, mille tulemuseks on üldine teadmatus tolliasutuste seas.

6. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Tollipoliitika kuulub ELi ainupädevusse. Samas ELi tollialaste õigusaktide ehk liidu tolliseadustiku rakendamine kuulub liikmesriikide pädevusse. ELi õigusraamistik üksi ei taga piisavalt tolliliidu nõuetekohast toimimist. Seda tuleks täiendada programmiga „Toll 2020“ ette

nähtud toetavate meetmetega, et tagada ELi tollialaste õigusaktide ühtne ja järjekindel kohaldamine riigi tasandil.

Nagu eespool kirjeldatud, on paljud tänapäeval tolli valdkonnas rakendatavad meetmed piiriülesed, hõlmates ja mõjutades kõiki liikmesriike. Nendega nähakse ette ELi tasandil elluviidav ühistegevus, et saavutada kõrgetasemeline koostöö, mille puhul kulude ja tulude suhe on parem kui see oleks juhul, kui iga liikmesriik looks eraldi kahe- või mitmepoolsed koostööraamistikud. Sidusrühmad olid üksmeelel, et programm on olnud tulemuslik lahenduste pakkumisel probleemidele ja küsimustele, millel on selgelt ELi mõõde, ning on niiviisi üldjuhul täiendanud (mitte dubleerinud) riigi tasandi algatusi.

Tolliasutused kogu tolliliidus kohaldavad samu eeskirju. Kõik liikmesriigid sõltuvad üksteisest ja vajavad teavet, mis on võimalikult täielik. Ettevõtjad omakorda ootavad tolliga kokkupuutumisel võrdsel tasemel teenust, kiirust ning eeskirjade ja protseduuride prognoositavust. See vastastikune sõltuvus eeldab koostööd ja tavade ühtlustamist. Programm „Toll 2020“ on olnud ülioluline selle lähenemise saavutamisel.

Nagu eespool öeldud, on programmil „Toll 2020“ olnud tähtis roll eeskätt kõikide liidu tolliseadustiku rakendamise aspektid toetamisel. Liidu tolliseadustikku oleks rakendatud ka iseseisvalt, kuid ilma programmi toetuseta oleks see tõenäoliselt märksa kauem aega võtnud ning olnud oluliselt keerulisem. Programm „Toll 2020“ on taganud Euroopa infosüsteemide rahalise jätkusuutlikkuse. Nende õigeaegne rahastamine on olnud oluline, et tagada tarneahelaga seotud andmete ja riskidega seotud teabe kättesaadavus ja vahetamine. Sellega on programm „Toll 2020“ kaasa toonud **mastaabisäästu** ja **tõhususe suurenemise** – eelkõige osalevates riikides, kelle tolliasutused on väiksemad ja kellel on vähem vahendeid –, aidates riikide ametiasutustel ja paljudel juhtudel ka ettevõtjatel hoida kokku aega ja vahendeid. Kõik, mis on seotud kesksete IT-süsteemide koostalitluse ja omavahelise ühenduvusega, on Euroopa lisaväärtus. Tollivaldkonnas rakendatavate kesksete Euroopa infosüsteemide omavahel tihedalt seotud elementidele ei ole võrdset ja neid ei saa luua riigi tasandil.

Kuigi Euroopa infosüsteemid toetavad tolliliitu koostalitlusvõimeliste ja omavahel ühendatud süsteemide tehnilisest vaatenurgast, on nende kasutamine muutunud tolliametnike ja ettevõtjate igapäevatöö lahutamatuks osaks ning neid ei käsitata enam programmi „Toll 2020“ väljunditena. Ühismeetmed on seevastu dünaamilised, pakkudes ametiasutustele **erakordseid võimalusi teha koostööd**, suhelda ja luua võrgustikke. Lõppkokkuvõttes suurendavad nad usaldust ning lähendavad lähenemisviise ja tavasid. Sama kehtib koolituse puhul, mis mitte üksnes ei ole aidanud riikide tolliasutustel paremini mõista ja rakendada ELi tollialaseid õigusakte ja protseduure, vaid – mis veelgi olulisem – on aidanud neil rakendada neid ühetaoliselt. Tõhusus on suurenenud kõige enam neis osalevates riikides, kellel veel ei olnud hästi välja töötatud riiklikke koolitusprogramme. Neil oleks olnud keeruline neid ise välja töötada või ei oleks nad nende väljatöötamist üldse ette võtnudki. Lõppkokkuvõttes on programm „Toll 2020“ aidanud ühtlustada riikide lähenemisviise, luues usalduse ja kujundades ühtse visiooni.

Programmi puudumise korral oleks osalevate riikide koostöö põhinenud struktureerimata suhetel, ametlikel kanalitel, mille kasutamine on aeganõudev, ja vastastikkuse põhimõttest lähtuvatel kokkulepetel, mille rakendamine ja säilitamine oleks olnud märksa keerulisem ja kulukam. Võttes arvesse programmi „Toll 2020“ raames ellu viidava tegevuse ulatust – ainuüksi ühismeetmete arvu vaatenurgast –, teemade mitmekesisust, meetmete Euroopa mõõdet või Euroopa-ülest osalemist meetmetes ja koolitustel, on keeruline ette kujutada, et sarnast tegevust oleks korraldatud mis tahes muul tasandil. Euroopa infosüsteemidega seoses olgu öeldud, et kui nende pidevat arendamist ja hooldamist tulevikus ei rahastataks, oleks pikemas perspektiivis keeruline jätkata nende kasutamist. On suur oht, et nad aeguksid ning mastaabisääst kaoks ja üldiste kulude vähenemine lõppeks.

Programmil „Toll 2020“ on konkreetsed väljundid ning programm on aidanud tolliametnikel omandada oskusi ja vahetada kogemusi. Ükski programmi väljunditest pikaajalises perspektiivis aga tõenäoliselt ei kehtaks, kui programmi rakendamine lõppeks. Olemasolevad erinevused püsiksid ning võrgustikud, mis on loodud ja mida on täiustatud tänu aastatepikkusele koostööle, kaoks.

7. KOKKUVÕTE

Programm „Toll 2020“ on olnud väga **asjakohane**, vastates tolliasutuste, ettevõtjate, Euroopa kodanike ja tolliliidu kui terviku vajadustele. Aastate jooksul on sellest programmist, mis tagab koostalitlusvõimelised, omavahel ühendatud ja usaldusväärsed Euroopa infosüsteemid, saanud liikmesriikide ja Euroopa tollimaastiku, -poliitika, -protsesside ja -protseduuride lahutamatu osa. Kuna liikmesriigid sõltuvad oma tolliga seotud ülesannete nõuetekohasel täitmisel üksteisest, vajavad nad tulemuslikke ja tõhusaid vahendeid, et suhelda, vahetada teavet ja teha koostööd, mis kõik on programmi eesmärgid.

Programm on olnud **tulemuslik** oma eesmärkide saavutamisel ning on andnud märkimisväärse panuse tolliliidu nõuetekohasesse toimimisse ja ajakohastamisse. Programm on edendanud koostööd ja teabevahetust, alates lähenemise hõlbustamisest strateegilisel tasandil kuni lähenemisviiside, tõlgenduste, haldusmenetluste, parimate tavade ja eeskirjade ühtlustamiseni tegevustasandil. Turvaline teabevahetusplatvorm on aidanud liikmesriikidel ja ettevõtjatel üle saada vastumeelsusest tundlike andmete jagamise suhtes ning on suurendanud usaldust. Suhtlusvõrgustikke ja isiklikke kontakte on nimetatud programmi kõige hinnatumate kasutegurite seas.

Tõhustatud koostöö ja **usaldus** on aidanud liikmesriikidel üksteist toetada ELi ja selle liikmesriikide finants- ja majandushuvide kaitsmisel ning turvalisuse ja julgeoleku suurendamisel usaldusväärse teabe tõhusa vahetamise kaudu. Tolliasutuste haldussuutlikkuse suurendamise vaatenurgast on programm „Toll 2020“ olnud ülioluline tolliasutuste valmistumisel liidu tolliseadustiku ametlikuks vastuvõtmiseks, aidates kujundada ühist arusaama

õiguslikest nõuetest, kooskõlastada tollisätete tõlgendamist, ühtlustada terminoloogiat ning tagada liidu tolliseadustiku töömeetodite ühetaolisema kohaldamise.

Tõhususe vaatenurgast on programmi kõige ressursimahukam osa – Euroopa infosüsteemid – ka kõige kasulikum, tuues mitmesugust kasu kõikvõimalikus tollialases tegevuses, sealhulgas tolliprotseduuride standardimisel, tollialaste õigusaktide ühetaolisel kohaldamisel, teabe jagamisel ja mastaabisäästu saavutamisel, eelkõige tänu kesksetele süsteemidele. Tolliasutused ja ettevõtjad kasutavad neid süsteeme oma igapäevastes toimingutes ning nende tähtsus tolli ajakohastamisel eesmärgiga luua paberivaba keskkond on hindamatu. Mitmesugust kasu toovad ühismeetmed ja koolitus, millega tagatakse arusaamise, teadmiste ja suutlikkuse suurendamise ning ametialaste suhete loomise ja edendamise kaudu raamistik ulatuslikuks ja kaasavaks pidevaks koostööks. Ühised IT-süsteemid ja andmebaasid, mida programmi kaudu toetatakse, toovad otseselt kaasa lihtsama, kindlama ja usaldusväärsema tehnoloogiaraamistiku, mida on lihtne hooldada ja toetada.

Programm „Toll 2020“ on ELi laiem poliitika lahutamatu osa ning on **kooskõlas** ELi eesmärgiga luua nüüdisaegne paberivaba tolli- ja kaubanduskeskkond, kaitstes samas ELi finants-, majandus- ja sotsiaaluhte ning heaolu. Toetades liidu tolliseadustiku rakendamist, aitab programm hõlbustada kaubandust ja vähendada ettevõtjate kulusid, suurendades nende tootlikkust ja konkurentsivõimet.

Programmi „Toll 2020“ suurim **Euroopa lisaväärtus** seisneb selles, et programm toetab kõiki liidu tolliseadustiku rakendamise aspekte, mille puhul ELi probleemide lahendamiseks on vaja ELi lahendusi ja liikmesriikide tihedat koostööd – liikmesriigid peavad kohaldama samu eeskirju ja abistama üksteist tolliliidu eesmärkide poole püüdlisel. Programm on taganud mastaabisäästu ja tõhususe suurendamise kaudu koostalitlusvõimeliste ja omavahel ühendatud Euroopa infosüsteemide rahalise jätkusuutlikkuse, vastates liidu tolliseadustiku nõuetele. Tollivaldkonnas rakendatavate üleeuroopaliste kesksete IT-süsteemide omavahel tihedalt seotud elementidele ei ole võrdset ja neid ei saa luua riigi tasandil. Ka ühismeetmed on pakkunud ametiasutustele erakordseid võimalusi teha koostööd, suhelda ja luua võrgustikke, suurendades usaldust ning tuues kaasa lähenemisviiside ja tavade lähenemise. Võttes arvesse programmi „Toll 2020“ raames ellu viidava tegevuse ulatust, teemade mitmekesisust ning nende Euroopa või üleeuroopalist mõõdet, on keeruline ette kujutada, et sarnast tegevust oleks korraldatud mis tahes muul tasandil. Ükski programmi väljunditest pikaajalises perspektiivis tõenäoliselt ei kehtaks, kui programmi rakendamine lõppeks. Olemasolevad erinevused püsiksid ning võrgustikud, mis on loodud ja mida on täiustatud tänu aastatepikkusele koostööle, kaoks. Tolliliidu toimimine ja seda juhtivate riiklike tolliasutuste edasine lõimumine sõltub endiselt täielikult tolliprogrammist. Võttes arvesse kiireid muutusi ja tolliliidu ees seisvaid ülesandeid, on programmi raames pakutav jätkuv tugi ülioluline.